

నీతి ఆయోగ్ ఆర్థిక సహాయం - గుంటుపల్లి రైజ్ (RISE) సెంటర్

1. నిధుల కేటాయింపు:

ఎన్టీఆర్ జిల్లా ఇబ్రహీంపట్నం మండలం గుంటుపల్లిలోని రూరల్ ఇంక్యుబేషన్, స్కిల్లింగ్ అండ్ ఎంటర్ ప్రెన్యూర్ షిప్ (RISE) కేంద్రానికి నీతి ఆయోగ్ ₹1.55 కోట్లు ఆర్థిక సహాయాన్ని మంజూరు చేసింది.

2. ప్రధాన లక్ష్యం:

ముఖ్యంగా మహిళలను పారిశ్రామికవేత్తలుగా (Women Entrepreneurs) తీర్చిదిద్దడం మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో నైపుణ్యాభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం ఈ నిధుల ప్రధాన ఉద్దేశ్యం.

3. నిధుల వినియోగం (Key Initiatives):

ఈ ఆర్థిక సహాయాన్ని ఈ క్రింది కార్యక్రమాల కోసం వినియోగిస్తారు:

- **AI-ఆధారిత స్కిల్ సర్వే:** ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ ఉపయోగించి అభ్యర్థుల నైపుణ్యాలను అంచనా వేయడం.
- **నైపుణ్యాభివృద్ధి (Skill Development):** అవసరమైన రంగాల్లో శిక్షణ ఇవ్వడం.
- **శిక్షణా కార్యక్రమాలు:** ఉపాధి మరియు స్వయం ఉపాధికి అవసరమైన శిక్షణను అందించడం.

మహిళల ఆసియా కప్ (WOMEN'S ASIAN CUP) - జపాన్ విజయం

1. విజేత మరియు రన్నరప్: సిడ్నీలో జరిగిన పైనల్ మ్యాచ్లో జపాన్ జట్టు ఆస్ట్రేలియాను ఓడించి టైటిల్ను కైవసం చేసుకుంది. జపాన్కు ఇది మూడవ (3rd) ఆసియా కప్ టైటిల్ (గతంలో 2014, 2018లలో గెలిచింది).

2. నిర్ణయాత్మక గోల్: టోటెన్హామ్ (Tottenham) క్లబ్ స్టార్ ప్లేయర్ మైకా హమానో (Maika Hamano) మ్యాచ్ 17వ నిమిషంలో అద్భుతమైన లాంగ్-రేంజ్ గోల్ చేసి జపాన్కు విజయాన్ని అందించింది.

3. వేదిక: ఈ టోర్నమెంట్ పైనల్ ఆస్ట్రేలియాలోని సిడ్నీ నగరంలో జరిగింది.

జంతువులలో ఉద్దేశపూర్వక సంభాషణ (INTENTIONAL COMMUNICATION)

సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ, ఎన్విరాన్మెంట్ విభాగాల్లో "జంతువుల ప్రవర్తన మరియు మేధస్సు" (Animal Behavior & Intelligence)

1. ప్రధాన సిద్ధాంతం:

సంభాషణ అనేది కేవలం మానవులకు మాత్రమే పరిమితమైన లక్షణం కాదు. జంతువులు కూడా తమ అవసరాలను, ఉద్దేశాలను ఇతరులకు అర్థమయ్యేలా వ్యక్తపరుస్తాయి (Intentionality).

2. వివిధ జీవులలో ఉదాహరణలు:

- **తేనెటీగలు:** 'విగిల్ డ్యాన్స్' (Wiggle Dance) ద్వారా పూల ఉనికిని ఇతర ఈగలకు తెలియజేస్తాయి.

- **కోతులు (Apes & Orangutans):** ఇవి తమ ఆహారం కోసం నిర్దిష్ట సంజ్ఞలు చేస్తాయి. ఒకవేళ తప్పుడు ఆహారం ఇస్తే, తమ సంజ్ఞలను మార్చుకుంటాయి (అంటే ఎదుటివారికి ఏం తెలుసో వీటికి తెలుసన్నమాట).
- **ఏనుగులు:** క్లిష్టమైన సామాజిక నిర్మాణాన్ని కలిగి ఉంటాయి. ఇవి చనిపోయిన తమ సమూహ సభ్యుల పట్ల సంతాపం (Mourning) కూడా వ్యక్తం చేస్తాయి.

3. ఏనుగులపై పరిశోధనలు (జింబాబ్వే & ఇండియా):

- **విక్టోరియా ఫాల్స్ ప్రయోగం:** పరిశోధకుడు తన వైపు చూస్తున్నప్పుడు మాత్రమే ఏనుగులు ఆహారం కోసం తొండంతో సంజ్ఞలు చేస్తాయి. పరిశోధకుడు వెనక్కి తిరిగి ఉంటే ఏ సంజ్ఞలు చేయవు. దీన్నిబట్టి ఎదుటివారి 'ధ్యాస' (Attention) వీటికి ముఖ్యం అని అర్థమవుతోంది.
- **ఐఐటి-గౌహతి పరిశోధన:** ఏనుగులు ఇతర ఏనుగులతో చేసే శబ్దాల కంటే, తమ మావటిలతో (Mahouts) చేసే శబ్దాలు (Trumpet calls) భిన్నంగా ఉంటాయని అల్లారిథమ్స్ ద్వారా నిరూపించారు.
- **నిభ నంబూద్రి:** తన పుస్తకం 'Practical Elephant Management'లో ఏనుగులు-మావటిల మధ్య ఉండే సంబంధాన్ని వివరించారు.

పరీక్షల కోసం ముఖ్యాంశాలు (QUICK REVISION):

- **Intentionality:** ఒక లక్ష్యం కోసం, ఎదుటివారి ఉనికిని గమనించి చేసే సంభాషణ.
- **విగిల్ డ్యాన్స్:** తేనెటీగలు ఆహార లొకేషన్ చెప్పే పద్ధతి.
- **క్లాసిఫైయర్ అల్లారిథమ్స్:** ఏనుగుల శబ్దాలను విశ్లేషించడానికి IIT-గౌహతి శాస్త్రవేత్తలు వాడిన సాంకేతికత.
- **నిభ నంబూద్రి:** ఏనుగుల నిర్వహణపై పరిశోధన చేసిన భారతీయ జూలజిస్ట్.

సౌత్ పార్స్ (SOUTH PARS) గ్యాస్ ఫీల్డ్ సంక్షోభం

1. భౌగోళిక ప్రాధాన్యత:

- **ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద గ్యాస్ ఫీల్డ్:** ఇది పర్షియన్ గల్ఫ్ లో ఇరాన్ మరియు ఖతార్ దేశాల మధ్య విస్తరించి ఉంది.
- **రెండు పేర్లు:** ఇరాన్ వైపు ఉన్న భాగాన్ని **సౌత్ పార్స్** అని, ఖతార్ వైపు ఉన్న భాగాన్ని **నార్త్ ఫీల్డ్** (North Field) అని పిలుస్తారు.
- **నిల్వలు:** ఇందులో సుమారు 1,800 ట్రిలియన్ క్యూబిక్ అడుగుల గ్యాస్ ఉంది. ఇది ప్రపంచం మొత్తానికి 13 ఏళ్ల పాటు సరిపోతుంది. గ్యాస్ నిల్వలలో రష్యా తర్వాత ఇరాన్, ఖతార్లు వరుసగా 2, 3 స్థానాల్లో ఉండటానికి ఈ ఫీల్డ్ కారణం.

2. ప్రస్తుత సంక్షోభం (మార్చి 18, 2026):

- **ఇజ్రాయెల్ దాడి:** ఇరాన్ కు చెందిన సౌత్ పార్స్ ఫీల్డ్ పై ఇజ్రాయెల్ దాడి చేసింది.
- **ఇరాన్ ప్రతికారం:** దీనికి ప్రతిగా ఇరాన్.. సౌదీ అరేబియా, యూఏఈ, ఖతార్, కువైట్ మరియు ఇజ్రాయెల్ లోని ఇంధన కేంద్రాలపై క్షిపణి దాడులు చేసింది.
- **ప్రభావం:** బ్రెంట్ క్రూడ్ ఆయిల్ ధర 5% పెరిగి \$108.66 కు చేరుకుంది. ఖతార్ యొక్క LNG ఎగుమతి సామర్థ్యం 17% మేర దెబ్బతింది.

3. భారత్ పై ప్రభావం (Impact on India):

- **ఇంధన దిగుమతులు:** భారత్ తన ముడి చమురు అవసరాల్లో 80%, సహజ వాయువు (Natural Gas) అవసరాల్లో 50% దిగుమతులపైనే ఆధారపడుతుంది.
- **ఖతార్ ప్రాధాన్యత:** భారత్ దిగుమతి చేసుకునే LNGలో 47% ఒక్క ఖతార్ నుండే వస్తుంది. అక్కడ సరఫరా దెబ్బతింటే భారత్లో ఇంధన ధరలు భారీగా పెరుగుతాయి.
- **ఆగిపోయిన ప్రాజెక్టులు:** గతంలో భారత్ ఇరాన్లో Farzad-B గ్యాస్ ఫీల్డ్ మరియు ఇరాన్-పాకిస్తాన్-ఇండియా (IPI) పైప్‌లైన్ కోసం చర్చలు జరిపింది, కానీ అమెరికా ఆంక్షల వల్ల అవి ముందుకు సాగలేదు.

క్యాబా ఇంధన సంక్షోభం మరియు అమెరికా దిగ్బంధం (BLOCKADE)

1. ప్రస్తుత పరిస్థితి:

- **గ్రిడ్ వైఫల్యం:** ఇంధన కొరత కారణంగా క్యాబా విద్యుత్ వ్యవస్థ (Electricity Grid) పూర్తిగా కుప్పకూలింది. దీనివల్ల దాదాపు 1 కోటి మంది ప్రజలు అంధకారంలో ఉన్నారు.
- **ఆర్థిక వ్యవస్థ స్తంభన:** విమాన సర్వీసులు రద్దు అయ్యాయి, పాఠశాలలు, కార్యాలయాలు మరియు మైనింగ్ పరిశ్రమలు (Sherritt International వంటివి) మూతపడ్డాయి.
- **ఇంధనంపై ఆధారపడటం:** క్యాబా తన మొత్తం విద్యుత్ ఉత్పత్తిలో 83% చమురు (Oil) పైనే ఆధారపడుతుంది.

2. అమెరికా దిగ్బంధం (U.S. Blockade/Embargo):

- **హిస్టారికల్ బ్యాక్‌గ్రౌండ్:** 1962 నుండి అమెరికా క్యాబాపై ఆర్థిక ఆంక్షలు విధిస్తోంది. 1992లో టోరిసెల్లి చట్టం (Torricelli Act) ద్వారా ఈ ఆంక్షలు మరింత కఠినతరం అయ్యాయి.
- **ట్రంప్ తాజా చర్యలు:** జనవరి 29, 2026న డోనాల్డ్ ట్రంప్ ఒక కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వు (Executive Order) జారీ చేశారు. క్యాబాకు చమురు అమ్మే ఏ దేశంపైనైనా భారీ టారిఫ్లు విధిస్తామని హెచ్చరించారు.
- **ఉగ్రవాద ముద్ర:** జనవరి 2021లో అమెరికా క్యాబాను 'స్టేట్ స్పాన్సర్ ఆఫ్ టెర్రరిజం' (ఉగ్రవాదానికి మద్దతు ఇచ్చే దేశం) జాబితాలో చేర్చింది.

3. సరఫరాదారుల మార్పు (Shift in Oil Suppliers):

- **వెనిజులా:** గతంలో 'ఆయిల్-ఫర్-డాక్టర్స్' పథకం ద్వారా 75% చమురు ఇచ్చేది. కానీ నికోలస్ మదురో కిడ్నాప్ తర్వాత సరఫరా సున్నాకు పడిపోయింది.
- **మెక్సికో:** 2023లో 31% సరఫరా చేసేది, కానీ అమెరికా హెచ్చరికలతో సరఫరా నిలిపివేసింది.
- **రష్యా మద్దతు:** ప్రస్తుతం రష్యాకు చెందిన 'అనాటోలీ కోలోడ్కిన్' (Anatoly Kolodkin) అనే నౌక 7.3 లక్షల బారెళ్ల చమురుతో మార్చి 23 నాటికి క్యాబా చేరుకోనుంది. చైనా సంస్థకు చెందిన 'సీ హార్స్' (Sea Horse) నౌక కూడా రష్యా ఇంధనంతో క్యాబాకు బయలుదేరింది.

4. గత సంక్షోభాలు:

- **స్పెషల్ పీరియడ్ (1990s):** సోవియట్ యూనియన్ పతనం తర్వాత 1989-93 మధ్య క్యాబా GDP 35% పడిపోయింది. ఆ కష్టకాలాన్ని 'స్పెషల్ పీరియడ్' అని పిలుస్తారు.

పరీక్షల కోసం క్వీక్ రివిజన్ (QUICK NOTES):

అంశం	వివరాలు
అధ్యక్షుడు	మిగ్యుల్ డయాజ్-కానెల్ (Miguel Díaz-Canel)
రాజధాని	హవానా (Havana)
ప్రధాన చట్టం	టోరిసెల్లి చట్టం (1992)
రష్యా నౌక	అనాటోలీ కోలోడ్కిన్ (Anatoly Kolodkin)
ముఖ్య సరఫరాదారులు	గతంలో వెనిజులా, మెక్సికో; ప్రస్తుతం రష్యా.

ఇజ్రాయెల్ - లెబనాన్ (హిజ్బుల్లా) యుద్ధం: నేపథ్యం మరియు కారణాలు

1. యుద్ధానికి తక్షణ కారణం (Immediate Cause):

- ఫిబ్రవరి 2026లో ఇరాన్ సుప్రీం లీడర్ **అయతొల్లా అలీ ఖమేనీ** ఇజ్రాయెల్-అమెరికా వైమానిక దాడిలో మరణించారు. దీనికి నిరసనగా హిజ్బుల్లా ఇజ్రాయెల్ పై వందలాది రాకెట్లను ప్రయోగించింది. దీనితో ఇజ్రాయెల్ మార్చి 16న లెబనాన్ పై భూతల దాడి (Ground Offensive) ప్రారంభించింది.

2. ఇజ్రాయెల్ లక్ష్యాలు (Strategic Objectives):

- హిజ్బుల్లా నిర్మూలన:** హిజ్బుల్లా సైనిక సామర్థ్యాన్ని పూర్తిగా దెబ్బతీయడం.
- బఫర్ జోన్ (Buffer Zone):** దక్షిణ లెబనాన్ ప్రాంతం నుండి హిజ్బుల్లాను వెనక్కి నెట్టి, ఇజ్రాయెల్ సరిహద్దు వెంబడి ఒక రక్షణ వలయాన్ని (Buffer) ఏర్పాటు చేయడం.
- పౌరుల పునరావాసం:** హిజ్బుల్లా రాకెట్ దాడుల వల్ల ఉత్తర ఇజ్రాయెల్ (Upper Galilee) నుండి ఖాళీ చేసిన వేలాది మంది ఇజ్రాయెల్ పౌరులను తిరిగి వారి ఇళ్లకు చేర్చడం.

3. హిజ్బుల్లా (Hezbollah) అంటే ఏమిటి?

- ఇది లెబనాన్ కు చెందిన ఒక షియా మిలిటెంట్ సంస్థ మరియు రాజకీయ పార్టీ. దీనికి **ఇరాన్** పూర్తి మద్దతు ఇస్తుంది.
- 1982లో ఇజ్రాయెల్ లెబనాన్ పై దాడి చేసినప్పుడు, ఇజ్రాయెల్ ఆక్రమణకు వ్యతిరేకంగా ఇది ఉద్భవించింది.

- 2000వ సంవత్సరంలో ఇజ్రాయెల్ దళాలు లెబనాన్ నుండి వెనక్కి వెళ్లేలా చేయడంలో హిజ్బుల్లా కీలక పాత్ర పోషించింది.

4. ప్రస్తుత భౌగోళిక రాజకీయ మార్పులు:

- **సిరియాలో మార్పు:** డిసెంబర్ 2025లో సిరియాలో **బషర్ అల్-అసద్** ప్రభుత్వం పతనం కావడంతో, ఇరాన్ నుండి హిజ్బుల్లాకు అందే ఆయుధాల సరఫరా మార్గం (Land Bridge) దెబ్బతిన్నది.
- **నాయకత్వ నష్టం:** సెప్టెంబర్ 2024లో హిజ్బుల్లా చీఫ్ **హసన్ నస్రల్లా**ను ఇజ్రాయెల్ హతమార్చింది.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్వీక్ రివిజన్ (EXAM FOCUS):

అంశం	వివరాలు
లిటాని నది (Litani River)	ఇజ్రాయెల్ హిజ్బుల్లాను ఈ నదికి ఉత్తర భాగానికి నెట్టాలని ప్రయత్నిస్తోంది.
షిబా ఫార్మ్స్ (Shebaa Farms)	ఇజ్రాయెల్ ఆధీనంలో ఉన్న వివాదాస్పద లెబనీస్ భూభాగం.
ఖియామ్ (Khiyam)	దక్షిణ లెబనాన్లోని వ్యూహాత్మక పీఠభూమి, ఇక్కడ ప్రస్తుతం తీవ్ర యుద్ధం జరుగుతోంది.
ముఖ్య నాయకులు	హసన్ నస్రల్లా (మరణించారు), అలీ ఖమేసీ (మరణించారు).
ప్రభావం	సుమారు 10 లక్షల మంది లెబనీస్ ప్రజలు నిరాశ్రయులయ్యారు.

ఇజ్రాయెల్ గతంలో (1978, 1982, 2006) లెబనాన్ పై దాడులు చేసినప్పటికీ హిజ్బుల్లాను పూర్తిగా అణచలేకపోయింది. ప్రస్తుతం ఇరాన్ మరియు సిరియా నుండి మద్దతు తగ్గినప్పటికీ, హిజ్బుల్లా గెరిల్లా యుద్ధ తంత్రాలతో (Asymmetrical tactics) ఇజ్రాయెల్ ను ప్రతిఘటిస్తోంది.

నేషనల్ డిస్ట్రిక్ట్ మినరల్ ఫౌండేషన్ (DMF) సమ్మిట్ 2026

1. సదస్సు వివరాలు:

- **తేదీలు:** 23-24 మార్చి 2026.

2. సదస్సు ప్రధాన ఇతివృత్తం (Theme):

- "ADP/ABP ప్రాంతాలలో జిల్లా ఖనిజ నిధుల సమర్థవంతమైన వినియోగం" (Effective Utilization of District Mineral Funds for ADP/ABP Areas).
- **ADP:** ఆస్పిరేషనల్ డిస్ట్రిక్ట్ ప్రోగ్రామ్ (ఆకాంక్షిత జిల్లాల కార్యక్రమం).
- **ABP:** ఆస్పిరేషనల్ బ్లాక్ ప్రోగ్రామ్ (ఆకాంక్షిత బ్లాకుల కార్యక్రమం).

3. DMF సమ్మిట్ లక్ష్యాలు:

- **నిధుల వినియోగం:** గనుల తవ్వకాల వల్ల ప్రభావితమైన ప్రాంతాల్లో DMF నిధులను ఫలితాల ఆధారితంగా (Outcome-oriented) ఎలా వినియోగించాలో చర్చించడం.
- **సమన్వయం:** కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మరియు జిల్లా యంత్రాంగాల మధ్య సమన్వయాన్ని బలోపేతం చేయడం.
- **పారదర్శకత:** నిధుల వినియోగంలో పారదర్శకత, గవర్నెన్స్ మరియు ఇంపాక్ట్ అసెస్మెంట్ (ప్రభావ అంచనా) పై దృష్టి సారించడం.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్వీక్ రివిజన్ (QUICK NOTES):

- **DMF అంటే ఏమిటి?** మైనింగ్ వల్ల ప్రభావితమైన ప్రజలు మరియు ప్రాంతాల ప్రయోజనం కోసం పని చేసే లాభాపేక్ష లేని సంస్థ. ఇది 'గనులు మరియు ఖనిజాల (అభివృద్ధి మరియు నియంత్రణ) సవరణ చట్టం, 2015' కింద ఏర్పాటు చేయబడింది.
- **నిధుల సేకరణ:** మైనింగ్ కంపెనీలు తమ రాయల్టీలో కొంత శాతాన్ని DMF కి చెల్లిస్తాయి.
- **BiSAG-N పాత్ర:** ఈ సదస్సులో భాస్కరాచార్య నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ స్పేస్ అప్లికేషన్స్ అండ్ జియో-ఇన్ఫర్మేటిక్స్ (BiSAG-N) నిధుల పర్యవేక్షణపై ప్రదర్శన ఇవ్వనుంది.
- **ప్రదర్శన (Exhibition):** సదస్సులో భాగంగా ఆరోగ్యం, తాగునీరు, విద్య మరియు నైపుణ్యాభివృద్ధి వంటి రంగాలలో DMF ద్వారా చేపట్టిన విజయవంతమైన ప్రాజెక్టులను ప్రదర్శిస్తారు.

జిల్ జీవన్ మిషన్ (JJM) 2.0 మరియు జిల్ మహోత్సవ్ 2026

1. కాలపరిమితి పెంపు:

- కేంద్ర క్యాబినెట్ జిల్ జీవన్ మిషన్ ను **డిసెంబర్ 2028** వరకు పొడిగించింది. దీనినే **JJM 2.0** గా పిలుస్తున్నారు.
- మొదటి దశలో మౌలిక సదుపాయాల కల్పనపై దృష్టి పెట్టగా, రెండో దశలో **స్థిరత్వం (Sustainability)** మరియు **సేవా డెలివరీ (Service Delivery)** పై దృష్టి సారిస్తారు.

2. జిల్ మహోత్సవ్ 2026:

- **వ్యవధి:** మార్చి 8 (అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం) నుండి మార్చి 22 (ప్రపంచ జల దినోత్సవం) వరకు 15 రోజుల పాటు దేశవ్యాప్తంగా జరిగింది.
- **నినాదం:** 'జిల్ సంచయ్ సే జన్ భాగీదారీ' (నీటి సంరక్షణలో ప్రజల భాగస్వామ్యం).
- **జిల్ అర్పణ:** గ్రామ పంచాయతీలకు తాగునీటి ఆస్తులను అధికారికంగా అప్పగించే కార్యక్రమం ఈ ప్రచారంలో భాగంగా జరిగింది.

3. JJM 2.0 ప్రధాన సంస్కరణలు:

- **నిర్దిష్ట ప్రమాణాలు:** ప్రతి గ్రామీణ గృహానికి క్రమం తప్పకుండా, తగినంత మరియు సురక్షితమైన తాగునీటిని అందించడం.

- **MoUల సంతకం:** ఈ సంస్కరణల అమలు కోసం కేంద్రంతో ఇప్పటివరకు 9 రాష్ట్రాలు అవగాహన ఒప్పందాలు (MoUs) కుదుర్చుకున్నాయి.
- **వనరుల రక్షణ:** వర్షపు నీటి నిల్వ, గ్రే వాటర్ మేనేజ్మెంట్ (మురుగునీటి నిర్వహణ) మరియు భూగర్భ జలాల రీఛార్జ్ ద్వారా నీటి వనరుల స్థిరత్వాన్ని పెంచడం.

సుజల్ గ్రామ్ సంవాద్ (SUJAL GRAM SAMVAD):

ఈ కార్యక్రమంలో 5 రాష్ట్రాల (ఉత్తరాఖండ్, హర్యానా, ఛత్తీస్ గఢ్, ఒడిశా, మధ్యప్రదేశ్) లోని 5 గ్రామాల ప్రతినిధులతో కేంద్ర మంత్రి చర్చించారు.

- **హర్యానా (తేష్టా గ్రామం):** నెలకు ప్రతి ఇంటి నుండి ₹40 యూజర్ ఛార్జీలు వసూలు చేస్తూ నిర్వహణ (O&M) చేపడుతున్నారు.
- **ఒడిశా (భానగన్ గ్రామం):** మహిళలు మరియు విద్యార్థినుల భాగస్వామ్యంతో నీటి నాణ్యత పరీక్షలు నిర్వహిస్తున్నారు.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్వీక్ రీవీజ్ (QUICK REVISION):

అంశం	వివరాలు
కేంద్ర మంత్రి	సి.ఆర్. పాటిల్ (కేంద్ర జలశక్తి మంత్రి).
లక్ష్యం	'హర్ ఫుర్ జల్' ద్వారా 2047 నాటికి 'వికసిత్ భారత్' సాధన.
JJM 2.0 ముగింపు	డిసెంబర్ 2028.
ముఖ్య నినాదాలు	జల్ ఉత్సవ్, నదీ ఉత్సవ్.
సాంకేతికత	ఫీల్డ్ టెస్ట్ కిట్స్ (FTK) ద్వారా మహిళలకు నీటి నాణ్యత పరీక్షల్లో శిక్షణ.

4. జల్ జీవన్ మిషన్ ప్రాముఖ్యత:

ఇది కేవలం కుళాయి కనెక్షన్లు ఇచ్చే పథకం మాత్రమే కాదు, గ్రామీణ మహిళల జీవన ప్రమాణాలను (Ease of Living) పెంచే ఒక సామాజిక ఉద్యమం అని ప్రభుత్వం పేర్కొంది.

భారత్ - సీషెల్స్ రక్షణ సహకారం: ఎక్సర్ సైజ్ లామిటియే 2026

1. INS త్రికండ్ సందర్శన:

- **నౌక రకం:** ఇది భారత నావికాదళానికి చెందిన ఒక **స్టెల్త్ ఫ్రిగేట్ (Stealth Frigate)**.
- **వేదిక:** సీషెల్స్ లోని **ఫోర్ట్ విక్టోరియా**.
- **ముగింపు:** 20 మార్చి 2026న తన పర్యటనను ముగించుకుని బయలుదేరింది.
- **సహకారం:** సీషెల్స్ ప్రభుత్వానికి అవసరమైన విడిభాగాలు (Spares) మరియు నిత్యవసర వస్తువులను ఈ నౌక అందజేసింది.

2. ఎక్సర్ సైజ్ లామిటియే (Exercise Lamitiye) 2026:

- **ప్రాముఖ్యత:** ఇది భారత్ మరియు సీషెల్స్ మధ్య జరిగిన మొట్టమొదటి **త్రివిధ దళాల (Tri-services)** యుద్ధ విన్యాసం.
- **భాగస్వాములు:** భారత ఆర్మీ, నేవీ, ఎయిర్ ఫోర్స్ మరియు సీషెల్స్ డిఫెన్స్ ఫోర్సెస్ (SDF).
- **లామిటియే అర్థం:** క్రీయోల్ (Creole) భాషలో దీని అర్థం '**స్నేహం**' (Friendship).

3. విన్యాసాల ముఖ్యాంశాలు:

- **VBSS శిక్షణ:** 'విజిట్, బోర్డ్, సెర్చ్ అండ్ సీజర్' (VBSS) లో భాగంగా ఉమ్మడి బోర్డింగ్ డ్రీల్స్ నిర్వహించారు.
- **మరైన్ కమాండోలు:** భారత నావికాదళానికి చెందిన **MARCOS** (మరైన్ కమాండోలు) మరియు సీషెల్స్ స్పెషల్ ఫోర్సెస్ కలిసి సముద్రంలో ఉమ్మడి ఆపరేషన్లు చేపట్టారు.

ప్రస్లిన్ ఐలాండ్ (Praslin Island): ఈ ద్వీపంలో భారత ఆర్మీ మరియు సీషెల్స్ దళాలు కలిసి ల్యాండింగ్ విన్యాసాలు చేశాయి. సీషెల్స్ (Seychelles) లోని రెండవ అతిపెద్ద ద్వీపమైన **Praslin** **Click to open side panel for more information** తన సహజ సిద్ధమైన అందాలకు ప్రపంచ ప్రసిద్ధి చెందింది. ఇది ముఖ్యంగా తెల్లని ఇసుక తీరాలు మరియు అరుదైన వృక్షజాలానికి నిలయం.

పోటీ పరీక్షల కోసం ముఖ్యాంశాలు (QUICK REVISION):

- **MAHASAGAR విజన్:** (Mutual and Holistic Advancement for Security and Growth Across Region) - హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతంలో భద్రత మరియు వృద్ధి కోసం భారత్ చేపట్టిన విజన్.
- **Preferred Security Partner:** హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతంలో (IOR) మొదటి రక్షకుడిగా (First Responder) భారత్ తన నిబద్ధతను చాటుకుంది.
- **లామిటియే:** ఇది భారత్-సీషెల్స్ మధ్య ద్వైపాక్షిక సంబంధాలను బలపరిచే ఒక చారిత్రాత్మక రక్షణ విన్యాసం.

బీహార్ దివస్ (BIHAR DIWAS) 2026

1. సందర్భం:

- ప్రతి సంవత్సరం **మార్చి 22**న బీహార్ దివస్ జరుపుకుంటారు.
- 1912లో బెంగాల్ ప్రెసిడెన్సీ నుండి బీహార్ రాష్ట్రం విడిపోయి ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా ఆవిర్భవించిన రోజును ఇది గుర్తు చేస్తుంది.